

Speciālo zināšanu apguves prasības bērnu tiesību aizsardzības jomā izglītībā nodarbinātajiem

Ivans Jānis Mihailovs

Rīgas Stradiņa universitāte

Komunikācijas fakultāte,

Komunikācijas studiju katedra, Latvija

Ievads. 2013. gada 30. maijā tika grozīts Bērnu tiesību aizsardzības likums, precizējot subjektus (profesijas un darbības jomas), kuriem ir nepieciešamas speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā (turpmāk – speciālās zināšanas). Savukārt kārtību, kādā tiek apgūtas un pilnveidotas šīs zināšanas, to saturu un apjomu nosaka Ministru kabineta 2014. gada 1. aprīļa noteikumi Nr. 173 “Noteikumi par kārtību, kādā apgūst speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā, šo zināšanu saturu un apjomu” (turpmāk – MK 173).

Jaunais regulējums ir izraisījis vairākus izglītībā nodarbināto jautājumus par tā piemērošanu un attiecināšanu uz izglītības nozari.

Darba mērķis, materiāls un metodes. Darba mērķis – noskaidrot speciālo zināšanu apguves prasības izglītībā nodarbinātajiem. Metodes – normatīvo aktu un citu dokumentu analīze.

Rezultāti. Bērnu tiesību aizsardzības likuma 5.¹ pantā ir noteikts, ka speciālās zināšanas ir nepieciešamas šādiem izglītībā nodarbinātajiem:

- 1) izglītības iestādes vadītājam un vadītāja vietniekam audzināšanas darbā;
- 2) sociālajam pedagogam un psihologam, kurš strādā ar bērniem;
- 3) vispārējās izglītības, profesionālās izglītības un interešu izglītības pedagogam;
- 4) jebkurai citai personai, ja ar tās pieņemtu pārvaldes lēmumu (it īpaši administratīvo aktu), faktisko rīcību vai cita veida darba vai dienesta pienākumu veikšanu tiek vai var tikt skartas bērna tiesības un tiesiskās intereses (piemēram, izglītības iestādes dežurants, skolas autobusa vadītājs, aukle utt.).

MK 173 nosaka, ka vispārējās izglītības, profesionālās izglītības un interešu izglītības pedagogi apgūst speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā atbilstīgi normatīvajiem aktiem par pedagogu profesionālās kvalifikācijas pilnveides kārtību. Ministru kabineta 2014. gada 28. oktobra noteikumi Nr. 662 “Noteikumi par pedagogiem nepieciešamo izglītību un profesionālo kvalifikāciju un pedagogu profesionālās kompetences pilnveides kārtību” (turpmāk – MK 662) nosaka, ka temati “Bērnu tiesību aizsardzība, veselība un drošums, vardarbības pret bērnu un vardarbības bērna ģimenē atpazīšana un novēršana (temati atbilstīgi Ministru kabineta noteikumiem par kārtību, kādā apgūst speciālās zināšanas bērnu tiesību aizsardzības jomā, šo zināšanu saturu un apjomu)” tiek apgūti kā A programmas modulis. Saskaņā ar Ministru kabineta 2011. gada 10. maija noteikumos Nr. 354 “Noteikumi par pedagogu profesiju un amatu sarakstu” noteikto izglītības iestādes vadītājs un vadītāja vietnieki ir pedagogi, bet psihologs un sociālais pedagogs ir pedagoga amatam pielīdzināmie amati izglītības iestādē. Līdz ar to uz personām, kuras ieņem šos amatus, attiecas MK 662 noteiktais.

Savukārt citas personas, ar kuru pieņemtu pārvaldes lēmumu, faktisko rīcību vai cita veida darba vai dienesta pienākumu veikšanu tiek vai var tikt skartas bērna tiesības un tiesiskās intereses, speciālās zināšanas apgūst, piedaloties darba devēja organizētajās mācībās, kuru apjoms nav mazāks par astoņām akadēmiskajām stundām (klātienē nodarbības). Šo mācību saturu darba devējam jāsaskaņo ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju, nododot iesniegumu, pasniedzēju sarakstu, mācību tēmas, apmācāmo personu skaitu.

Secinājumi. Normatīvo aktu analīze liecina, ka, lai izglītībā nodarbinātie apgūtu speciālās zināšanas, atbildīgajām personām (darba devējiem), ir jāizstrādā A programma pedagogiem, tā jāsašķir ar pašvaldībā un jāorganizē citām personām apmācība, kuras saturs jāsašķir ar Valsts bērnu tiesību aizsardzības inspekciju.

Ievērojot pedagogu un citu personu atšķirīgu iepriekšējo izglītību, profesionālo pieredzi un darba specifiku, speciālo zināšanu apguves saturs atšķiras.